

Političke kirije

Opštine u Bosni i Hercegovini (BiH) godinama besplatno ili uz minimalnu kiriju daju poslovne prostore strankama na štetu lokalnih budžeta iz kojih se finansiraju projekti od interesa građana.

Prihvatajući poslovne prostore bez naknade, stranke krše Zakon o finansiranju političkih stranaka BiH koji im zabranjuje da, osim novca iz budžeta, primaju druge priloge od institucija vlasti, javnih preduzeća i ustanova.

Od 2004. do 2009. godine različiti nivoi vlasti su iz budžeta izdvojili nešto više od 111 miliona KM za plaćanje troškova stranaka, uključujući i kiriju. Međutim, Centralna izborna komisija (CIK) nema podatke da je bilo koji nivo vlasti u BiH umanjio budžetska davanja strankama za iznos neplaćene rente.

Iako su sankcije za uzimanje nedozvoljenih priloga propisane Zakonom, zvaničnici CIK-a kažu da još nemaju mehanizam za kažnjavanje stranaka koje te prostorije koriste bez naknade.

Stranke su uglavnom dobijale na korištenje poslovne prostore, a u pojedinim općinama su im dodjeljivane i zgrade predškolskih ustanova. Općinski odbor Stranke demokratske akcije (SDA) Novi Travnik dobio je na besplatno korištenje u 2008. godini prostor u obdaništu Rijad Dizdarević. Iste godine općina Modriča je lokalnom odboru Saveza nezavisnih socijaldemokrata (SNSD) ustupila prostorije starog obdaništa.

Prikrivali obavezu plaćanja rente

Prema izvještajima CIK-a, općine i druge institucije vlasti su od 2004. do 2009. godine strankama ustupile na besplatno korištenje najmanje 246 poslovnih prostora. Revizori CIK-a su uspješni izračunati da je nedozvoljeni prilog za 121 poslovni prostor iznosio 1.079.437 KM. Za preostalih 125 poslovnih prostora nisu dobili podatke o kvadraturi i cijeni zakupa,

zbog čega nisu mogli izračunati nenaplaćeni iznos rente.

Predsjednica CIK-a, Irena Hadžiabdić objašnjava da 19 općina nije donijelo čak ni odluke o cijenama zakupa.

Predsjednica CIK-a Irena Hadžiabdić kaže da oni ne mogu sankcionirati političke stranke koje besplatno koriste poslovne prostorije jer ne mogu da prikupe sve relevantne dokaze. (Foto: CIN)

U tom periodu SDA je besplatno koristila 50 javnih prostorija, Stranka za BiH 34, Socijaldemokratska partija (SDP) 25, Hrvatska demokratska zajednica (HDZ) 24, Srpska demokratska stranka (SDS) 22, SNSD i Partija demokratskog progresa (PDP) po 19, a Socijalistička Partija RS (SPRS) 17. Ostala 53 ustupljena prostora koristile su druge stranke.

Revizori CIK-a su u izvještajima o reviziji za 2008. godinu uspjeli dokumentovati 237.933 KM zabranjenih prihoda stranaka od općina, a u manjem dijelu i Vlade FBiH. Stranke koje su sklopile ugovore o zakupu bile su dužne plaćati najamninu, no kako navode revizori, neke u svojim finansijskim izvještajima nisu prikazale troškove zakupa.

Koristeći besplatne prostore ili plaćajući najamninu ispod stvarne cijene u osam općina, SDA je u 2008. godini ostvarila prihod u ukupnom iznosu od 87.351 KM.

Još jedna od stranaka na vlasti, Stranka za BiH je na ime ustupljenih prostora u 2008. godini zaradila najmanje 36.430 KM. Korist na ovaj način ostvarile su i SDP i SNSD. SDP je iste godine besplatno koristila najmanje 20 prostora, a revizori su imali podatke o kvadraturi i cijeni za pet. Na osnovu toga su izračunali nedozvoljeni prihod od ukupno 23.236 KM. Iako je SNSD koristila 10 prostora, revizori su uspjeli izračunati zabranjen prihod samo za dva, u ukupnom iznosu od 1.150 KM.

I novac i prostor

Općina Novo Sarajevo je ove godine izdvojila 360.000 KM za rad političkih stranaka koje učestvuju u radu Općinskog vijeća. I pored toga, općina je SDP-u i SDA, Našoj stranci i Bosanskohercegovačkoj patriotskoj stranci (BPS) omogućila besplatno stanovanje.

Predsjedavajući Općinskog vijeća Novo Sarajevo i član SDP-a Nebojša Simić kaže da se stranke dogovaraju oko besplatnog korištenja poslovnih prostorija. (Foto: CIN)

‘Tako je odlučilo Općinsko vijeće’, izjavio je za CIN načelnik ove općine i član SDA Nedžad Koldžo. Kaže da samo radi ono što Vijeće od njega traži.

Predsjedavajući Općinskog vijeća Novo Sarajevo i član SDP-a, Nebojša Simić kaže da stranke same dogovaraju besplatno korištenje poslovnih prostorija.

‘Jednostavno, to se tako radi kako bi se došlo do nekog balansiranja i mira i to ide tako godinama’, kaže Simić.

Revizori CIK-a su utvrdili da SDA, na osnovu Ugovora o zakupu poslovnih prostorija, zaključenog u martu 2008. godine sa Općinom Centar Sarajevo, koristi poslovni prostor površine 105 metara kvadratnih po ugovorenoj cijeni od 1 KM po metru kvadratnom, iako najniža cijena zakupnine u toj zoni iznosi 15 KM po metru kvadratnom.

U ulici Maršala Tita br. 9 u Sarajevu svoje centralne urede su smjestile Stranka za BiH, SDA, LDS, HDZ 1990, HSS-NHI, SDU i Evropska ekološka stranka. (Foto: CIN)

Centar za istraživačko novinarstvo iz Sarajeva (CIN) je izračunao da je SDA, koristeći taj prostor u periodu od aprila 2008. do augusta 2010. godine, ostvarila dobit od 42.630 KM.

'Kod nas je to utvrdilo Općinsko vijeće i trenutno takve ugovore imaju SDA, SBiH, Naša stranka i BPS', kaže Fahrudin Kurtović, pomoćnik načelnika za privredu i financije Općine Centar Sarajevo.

Slične ugovore ima i SDS sa općinom Srbac (1KM po metru kvadratnom) i sa općinom Brod (2KM po metru kvadratnom), HDZ BiH sa općinom Tuzla (1KM po metru kvadratnom) i sa općinom Brod (2KM po metru kvadratnom) te SNSD, SDP BiH, PDP i SPRS sa općinom Brod (2KM po metru kvadratnom).

U ulici Maršala Tita br. 9 u Sarajevu svoje urede je smjestilo nekoliko političkih stranaka. Jedna od njih, Stranka za BiH, koja, prema riječima Harisa Ihtijarevića, direktora Službe za zajedničke poslove FBiH sa njima godinama odbija da potpiše ugovor o zakupu. Ihtijarević kaže da SBiH odbija ugovor sa obrazloženjem da je zgrada u kojoj je smješten njihov ured državna imovina i da ga zbog toga ne mogu potpisivati sa FBiH.

Iako su potpisale ugovor, rentu u ovoj zgradi ne plaćaju ni SDA, Liberalno demokratska stranka (LDS), Hrvatska demokratska zajednica 1990 (HDZ 1990), Hrvatska seljačka stranka-Nova hrvatska inicijativa (HSS-NHI), Socijaldemokratska unija (SDU) i Evropska ekološka stranka (E-5).

CIK od 2004. godine upozorava na problem besplatnog korištenja prostora u Titovoj. Ipak, Ihtijarević je tek u januaru ove godine podnio Pravobranitelju FBiH zahtjev za pokretanje postupka za iseljenje svih stranaka koje ne plaćaju kiriju.

Ilegalni podstanari

Svetozar Pudarić, predsjednik Glavnog odbora SDP-a, kaže da se besplatnim davanjem poslovnih prostorija želi dati jednaki uvjeti za rad svim političkim subjektima, te da su izvještaji CIK-a nerealni.

'CIK svašta nešta posmatra na svoj način i članovi CIK-a takvim tumačenjima pokušavaju da osiguraju svoj položaj što

duže', kaže Pudarić.

CIK je prije četiri godine poslala cirkularno uputstvo svim općinskim vlastima u BiH od kojih je tražila da prekinu sa praksom besplatnog izdavanja javne imovine političkim subjektima. Unatoč upozorenjima, općine su nastavile po starom, a stranke i dalje nisu prijavljivale obavezu plaćanja rente.

Hadžiabdić kaže da nisu mogli kažnjavati stranke jer bi time diskriminirali one za koje su prikupili dokaze, u odnosu na stranke kojima nisu uspjeli izračunati nedozvoljen prihod zbog nepostojanja podataka o kvadraturi i visini rente.

Rješenje problema Hadžiabdić vidi u donošenju Zakona o političkom organizovanju. Ona kaže da CIK godinama pokušava animirati Parlament BiH da donese taj zakon, ali da stvari idu teško. Hadžiabdić stoga sumnja da će taj zakon biti donijet uskoro.

U europskim zemljama zakonima je propisano da političke stranke mogu računati na novac ili besplatne prostore. To znači da, ako stranke besplatno ili po nižoj cijeni koriste javnu imovinu, država će im razliku oduzeti od ukupnog novca koji imaju pravo da dobiju iz budžeta.